

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

5. Vtrum hoc sacramentum sit de necessitate salutis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

sciuntur in usu materie, minister habet aliquem actum corporalem exercere circa eum, qui suscipit sacramentum: sicut in baptismo & confirmatione & extrema unctione, sed hoc sacramentum non consistit in usu alicuius materie exterioris apposite: sed loco materie se habent ea, quae sunt ex parte penitentis, unde sicut in eucharistia sacerdos sola prolatione uerborum super materia perficit sacramentum, ita etiam sola uerba sacerdotis absoluentis super penitentem, perficiunt absolutionis sacramentum. Et si aliquis actus corporalis esset ex parte sacerdotis necessarius, non minus competere crucis signatio, quae adhibetur in eucharistia, quam manus impositio in signum, quod per sanguinem crucis Christi remittuntur peccata: & tamen non est de necessitate huius sacramenti, sicut nec de necessitate eucharistiae.

ARTICVLVS V.

Utrum hoc sacramentum sit de necessitate salutis.

Sap. q. 65. a. 1. cor. & ar. 2. ad 4. & ar. 4. co. & 4. di. 74. q. 2. ar. 5. & in princ. exp. li. & 4. contra c. 71. Augu. in hoc loco tom. 8.

AD QUINTVM sic proceditur. Videtur quod hoc sacramentum non sit de necessitate salutis quia super illud Psal. 125. Qui seminant in lachrymis & dicit glo. Noli esse tristis, si adit tibi bona uoluntas, unde meretur pax: sed tristitia est de ratione penitentiae, secundum illud 2. Corinth. 7. Quae secundum Deum est tristitia, penitentiam in salutem stabilem operatur, ergo bona uoluntas sine penitentia sufficit ad salutem.

¶ 2 Praet. Prouc. 10. dicitur, Vniuersa delicta operit charitas, & inf. 15. Per misericordiam & fidem purgatur peccata, sed hoc sacramentum non est, nisi ad purgandum peccata, ergo habendo charitatem & fidem & misericordiam, potest quisque salutem consequi, etiam sine penitentiae sacramento.

¶ 3 Praet. Sacramenta ecclesiae initium habent ab institutione Christi, sed sicut legitur Io. 8. Christus mulierem adulteram absoluit absque penitentia, ergo uidetur, quod penitentia non sit de necessitate salutis.

SED CONTRA est, quod dominus dicit Luc. 8. Si penitentiam non habueritis, omnes simul peribitis.

RESPON. Dicendum, quod aliquid est necessarium ad salutem dupliciter, uno modo absolute: alio modo ex suppositione, absolute quidem necessarium est ad salutem illud, sine quo nullus salutem consequi potest: sicut gratia Christi, & sacramentum baptismi per quod aliquis in Christo renascitur. Ex suppositione autem est necessarium sacramentum penitentiae, quod quidem est necessarium non omnibus, sed peccato subiacentibus: dicitur enim 2. Paral. 1. Et tu Deus iustorum non posuisti penitentiam iustis, Abraham, Isaac & Jacob his, qui tibi non peccauerunt. Peccatum autem cum consummatum fuerit, generat mortem, ut dicitur Iacob. 1. Et ideo necessarium est ad salutem peccatoris, quod peccatum remoueatur ab eo: quod quidem non potest fieri sine penitentiae sacramento, in quo operatur uirtus passionis Christi per absolutionem sacerdotis simul cum opere penitentis, qui cooperatur gratiae ad destructionem peccati, sicut enim dicit Augu. * super Io. Qui creauit te sine te, non iustificabit te sine te. unde patet quod sacramentum penitentiae est necessarium ad salutem post peccatum, sicut medicamentum corporali, postquam homo in morbum periculosum incidit.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod gloss. illa uidetur esse intelligenda de eo, cui adest bona uoluntas.

Fas sine interpolacione, quae fit per peccatum, falsitas enim non habet tristitia causam: sed ex quo bona uoluntas tollitur per peccatum, non potest restitui sine tristitia, quae quis doler de peccato preterito, quod pertinet ad penitentiam.

AD SECVNDVM Dicendum, quod ex quo aliquis peccatum incurrit, charitas, fides & misericordia non liberant hominem a peccato sine penitentia: requirit enim charitas, quod homo doleat de offensa in amicum commissam, & quod amico homo studeat satisfacere: requirit etiam ipsa fides, ut per uirtutem passionis Christi, quae in sacramentis ecclesiae operatur, quarat iustificari a peccatis: requirit etiam & ipsa misericordia ordinata, ut homo subueniat penitendo suae miseriae, quam per peccatum incurrit: secundum illud Prou. 14. Miseros facit populos peccatum: unde ecel. 30. dicitur, Miserere anime tuae, placens Deo.

AD TERTIVM Dicendum, quod ad potestatem excellentem, quam solus Christus habuit, ut supra dictum est, * pertinet quod Christus effectum sacramenti penitentiae, qui est remissio peccatorum, contulit mulieri adulterae sine exterioris penitentiae sacramento, licet non sine interiori penitentia, quam ipse in ea per gratiam est operatus.

ARTICVLVS VI.

Utrum penitentia sit secunda tabula post naufragium.

AD SEXTVM sic proceditur. Videtur, quod penitentia non sit secunda tabula post naufragium, quia super illud Isa. 5. Peccatum suum quia si sodoma predicauerunt, dicit glo. * Secunda tabula post naufragium, est peccata abscondere: penitentia autem non abscondit peccata, sed magis ea reuelat, ergo penitentia non est secunda tabula.

¶ 2 Praet. Fundamentum in aedificio non tenet secundum, sed primum locum: penitentia autem in spiritali aedificio est fundamentum, secundum illud Heb. 6. Non rursus iacentes fundamentum penitentiae ab operibus mortuis, unde & praecedit ipsu baptismum, secundum illud Act. 2. penitentiam agite, & baptizetur unusquisque uestrum, ergo penitentia non debet dici secunda tabula.

¶ 3 Praet. Omnia sacramenta sunt quaedam tabulae, id est, remedia contra peccatum: sed penitentia non tenet secundum locum inter sacramenta, sed magis quartum, ut ex supra dictis patet. * ergo penitentia non debet dici secunda tabula post naufragium.

SED CONTRA est, quod Hier. 7. dicit, quod secunda tabula post naufragium est penitentia.

RESPON. Dicendum, quod, id quod est per se, naturaliter prius est eo, quod est per accidens, sicut & substantia prior est accidente sacramenta autem quaedam per se ordinantur ad salutem hominis, sicut baptismus, qui est spiritalis generatio, & confirmatio, quae est spirituale augmentum, & eucharistia, quae est spirituale nutrimentum: penitentia autem ordinatur ad salutem hominis quasi per accidens, supposito quodam, scilicet ex suppositione peccati: nisi enim homo peccaret actualiter, penitentia non indigeret: indigeret tamen baptismum & confirmationem & eucharistia, sicut & in uita corporali non indigeret homo medicatione nisi infirmaret: indigeret autem homo per se ad uitam generatione, augmento, & nutrimento. & ideo penitentia tenet secundum locum.

4. di. 2. q. 1. ar. 3. ad 5. & di. 14. q. 1. ar. 2. q. 4. & di. 16. q. 4. ar. 1. q. 1. ad 1. Glo. Hier. in illum locum tom. 7.

q. 65. ar. 5. Hierony. in per illud Isa. 3. peccatum suum quasi sodoma tom. 5.